

Державний торговельно-економічний університет

Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Валютні операції в міжнародному бізнесі

(за матеріалами АТ «Таскомбанк», м.Київ)

Студента 5 курсу, 3з групи,
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини», освітньої
програми «Міжнародний бізнес»

підпис

Богослов Юлії
Володимирівни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

підпис

Ладиченко
Катерина Іллівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

підпис

Лежепьокова
Вікторія Геннадіївна

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права

Кафедра світової економіки

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма «Міжнародний бізнес»

Затверджую

Зав. кафедри Дугінець Г.В.

«__» _____ 2023 р

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентів

Богослов Юлії Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Валютні операції в міжнародному бізнесі (за матеріалами АТ «Таскомбанк», м.Київ)

Затверджена наказом ректора від «__» _____ 20__ р. №__

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту)

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту) – узагальнення теоретичних засад та розробка практичних заходів відносно вдосконалення та підвищення ефективності валютних операцій у міжнародному бізнесі.

Об'єкт дослідження – валютні відносини в міжнародному бізнесі.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та практичних аспектів організації валютних операцій в міжнародному бізнесі

4. Перелік графічного матеріалу - рисунків – 7; таблиць - 8

5. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

Розділ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК»

1.1. Сутність та ключові характеристики валютних операцій

1.2. Аналіз валютних операцій АТ «Таскомбанк»

Висновки до розділу 1

Розділ 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК» У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

2.1. Оцінка сприятливості середовища валютної політики АТ «Таскомбанк»

2.2. Пріоритети розвитку валютної політики АТ «Таскомбанк»

Висновки до розділу 2

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

7. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми ВКР	до 20.11.2022	20.11.2022
2	Узгодження плану ВКР з науковим керівником	до 10.12.2022	23.12.2022
3	Подача науковому керівнику на рецензування 1-го розділу ВКР	до 10.01.2023	19.01.2023
4	Подача науковому керівнику на рецензування 2-го розділу ВКР	до 20.01.2023	19.01.2023
5	Подача готової ВКР науковому керівнику	до 26.01.2023	07.02.2023
6	Подача готової ВКР на кафедру	до 30.01.2023	10.02.2023
7	Попередній захист ВКР	30.01 – 10.02.2023	10.02.2023
8	Захист ВКР	за графіком з 13.02.2023	за графіком з 13.02.2023

8. Дата видачі завдання «___» _____ 20__ р.

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Ладиченко К.І. _____

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Керівник освітньої програми

Лежєп'юкова В.Г. _____

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент

Богослов Ю.В. _____

(прізвище, ініціали, підпис)

12. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота Богослов Ю.В. виконана відповідно до затвердженого плану та графіку роботи. Її актуальність не викликає сумнівів, адже в умовах воєнного стану курс валют зазнає багатьох ризиків та вимагає від банківських установ ретельного їх моніторингу та швидкої адаптації власної валютної політики до їх впливу. У 1 розділі автором визначено сутність поняття «валютна операція», деталізовано їх види та систематизовано фактори, що на них впливають. Також розкрито особливості валютних операцій АТ «Таскомбанку». У 2 розділі проведено аналіз відкритої валютної позиції банку, запропоновано сценарії щодо змін валютного курсу та інструменти що дозволять мінімізувати наявні ризики. Разом з тим п.2.1 не відповідає назві, аналіз бізнес-середовища не проведено. Також недоліком роботи є невірний обраний горизонт планування, оскільки дані 2022 р. вже відомі й у прогнозування немає потреби. Висновки роботи є описовими та не містять результатів дослідження автора.

В цілому робота відповідає мінімальним вимогам до випускних кваліфікаційних робіт спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

13. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Богослов Ю.В. може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Керівник освітньої програми _____ Лежепькова В.Г.
(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____ Дугінець Г.В.
(підпис, прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20__ р.

АНОТАЦІЯ

Богослов Ю.В. Валютні операції в міжнародному бізнесі (за матеріалами АТ «Таскомбанк»).

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню валютних операцій в міжнародному бізнесі. У першому розділі досліджено сутність та ключові характеристики валютних операцій, а саме процес регулювання валютного ринку, їх основні принципи, основні напрями регулювання сегментів та форм регулювання валютного ринку. Також у першому розділі проаналізовано валютні операції АТ «Таскомбанк», завдяки чому досліджено, що міжнародний валютообмінний ринок (форекс) являє собою ринок міжбанківських угод. Максимальний вплив надають великі міжнародні банки, щоденний обсяг операцій яких досягає мільярдів доларів.

Другий розділ присвячено оцінці сприятливості середовища валютної політики АТ «Таскомбанк» та пріоритетам розвитку валютної політики АТ «Таскомбанк». Де досліджено, що відповідно до показників банку вбачаємо, що коротка відкрита валютна позиція банку характерна для операцій з доларами США та євро, а довга для операцій у національній валюті. Виняткову увагу необхідно присвятити сумі зобов'язань у доларах США, адже вона безмежно переважає обсяги активів, що може довести до втрат банку у разі різкої зміни валютних курсів.

Ключові слова: валютні операції, міжнародний бізнес, валютний ринок, валютна політика.

ANNOTATION

Bohoslov J.V. Foreign exchange transactions in international business (based on the materials of JSC "Taskombank").

The graduation thesis is devoted to the study of currency transactions in international business. The first chapter examines the essence and key characteristics of foreign exchange operations, namely, the process of regulating the foreign exchange market, their main principles, the main directions of regulating segments and forms of regulating the foreign exchange market. Also, in the first chapter, the currency operations of JSC "Taskombank" were analyzed, because it was investigated that the international currency exchange market (forex) is a market of interbank transactions. The maximum influence is exerted by large international banks, whose daily volume of operations reaches billions of dollars.

The second section is devoted to the assessment of the favorable environment of the currency policy of JSC "Taskombank" and the priorities of the development of the currency policy of JSC "Taskombank". Where researched, according to the bank's indicators, we see that a short open currency position of the bank is typical for operations with US dollars and euros, and a long one for operations in the national currency. Particular attention should be paid to the amount of liabilities in US dollars, because it infinitely outweighs the amount of assets, which can lead to losses for the bank in the event of a sharp change in exchange rates.

Keywords: currency operations, international business, currency market, currency policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК»	5
1.1. Сутність та ключові характеристики валютних операцій	5
1.2. Аналіз валютних операцій АТ «Таскомбанк»	9
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК» У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	14
2.1. Оцінка сприятливості середовища валютної політики АТ «Таскомбанк»	14
2.2. Пріоритети розвитку валютної політики АТ «Таскомбанк»	16
Висновки до розділу 2	20
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Одним із важливих чинників поліпшення економічної ситуації в Україні є оптимізація механізму державного регулювання валютного ринку. Його роль як головного засобу реалізації валютної політики набуває особливого значення у країнах, ринкові відносини в яких ще формуються, а національна валюта має обмежену конвертованість, адже не користується незмінним попитом на світових фінансових ринках.

Партнерство України із світовими співтовариствами призводить до удосконалення свого валютного ринку, для того щоб покращився зв'язок між національною і світовою фінансовою системою. На сьогодні піднімається актуальність вирішення проблем, які виникають через вплив процесів глобалізації на економіку України.

Актуальність даної роботи полягає в тому що, валютний ринок і його регулювання посідає основне місце в економічній політиці держави. Валютний ринок здійснює одночасне забезпечення міжнародних розрахунків, страхування від валютних ризиків. На розвиток валютних відносин впливають зміни, які відбуваються як в національній економіці, так і світовій. Таким чином, вони вносять поправку у валютну політику, що здійснюється в державі. Вагому роль у розвитку моделювання валютного курсу відіграли роботи Нобелівських лауреатів П. Самуельсона, М. Фрідмена, Б. Оліна, Р. Манделла. В їх роботах аргументована роль валютних курсів у фінансовій економіці, закладено основи кількісних та якісних підходів до моделювання валютних курсів в межах фінансових теорій.

Метою роботи є узагальнення теоретичних засад та розробка практичних заходів відносно вдосконалення та підвищення ефективності валютних операцій у міжнародному бізнесі.

Досягнення мети дослідження передбачає вирішення наступних **завдань**:

1. Розглянути сутність та ключові характеристики валютних операцій

2. Виконати аналіз валютних операцій АТ «Таскомбанк»
3. Дослідити сприятливість середовища валютної політики АТ «Таскомбанк»
4. Визначити пріоритети розвитку валютної політики АТ «Таскомбанк»

Об'єктом дослідження є валютні відносини в міжнародному бізнесі.

Предметом дослідження являються сукупність теоретичних та практичних аспектів організації валютних операцій в міжнародному бізнесі.

Методологія дослідження. Для досягнення мети дослідження в процесі написання роботи було застосовано такі методи наукового пізнання як порівняння, узагальнення, дослідження, синтез, індукцію та дедукцію, за допомогою яких отримано необхідну інформацію, факти та обґрунтування для формування конкретних висновків і рекомендацій стосовно вдосконалення валютної політики в банківських установах.

Структура роботи. Випускна робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з найменувань. Роботу викладено на 34 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК»

1.1. Сутність та ключові характеристики валютних операцій

Проведення операцій у іноземній валюті у банківській діяльності має тенденцію до встановлення рівного спектру цін на визначену валюту у всіх міжнародних фінансових центрах. У випадку якщо у якусь мить ринкова ставка у певному фінансовому центрі надто відхиляється від середньої, рівновага поновлюється завдяки арбітражу, що являється процесом одержання привілеїв з різницею ціни у відмінних місцях. Тому, валютний бізнес функціонує як досить вагомий регулятор грошової системи.

Таким чином, валютний ринок це один із вагомих у світі фінансових ринків, на якому валюта однієї держави продає за іншу валюту. Міжнародний валютний ринок – позабіржовий ринок, його учасники вчиняють обмінні операції через комерційні та інвестиційні операції по всьому світу, використовуючи для цього комп'ютерні термінали, телефони, Інтернет і інші засоби зв'язку. Приміром, один із комунікаційних мереж для здійснення операцій з валютою є бельгійська некомерційна структура S.W.I.F.T (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications).

Процес регулювання валютного ринку – це економічний вплив на систему взаємовідносин, які діють на фінансовому ринку з метою покращення, впорядкування, забезпечення, захисту інтересів всіх учасників ринку.

В економічному середовищі розроблена «система принципів регулювання валютного ринку» – за напрямками, рівнями, формами – спеціально для конкретного сегменту ринку: грошового, валютного, цінних паперів, кредитного, фінансових послуг.

Основні принципи системи регулювання валютного ринку представлені на рис. 1.1.

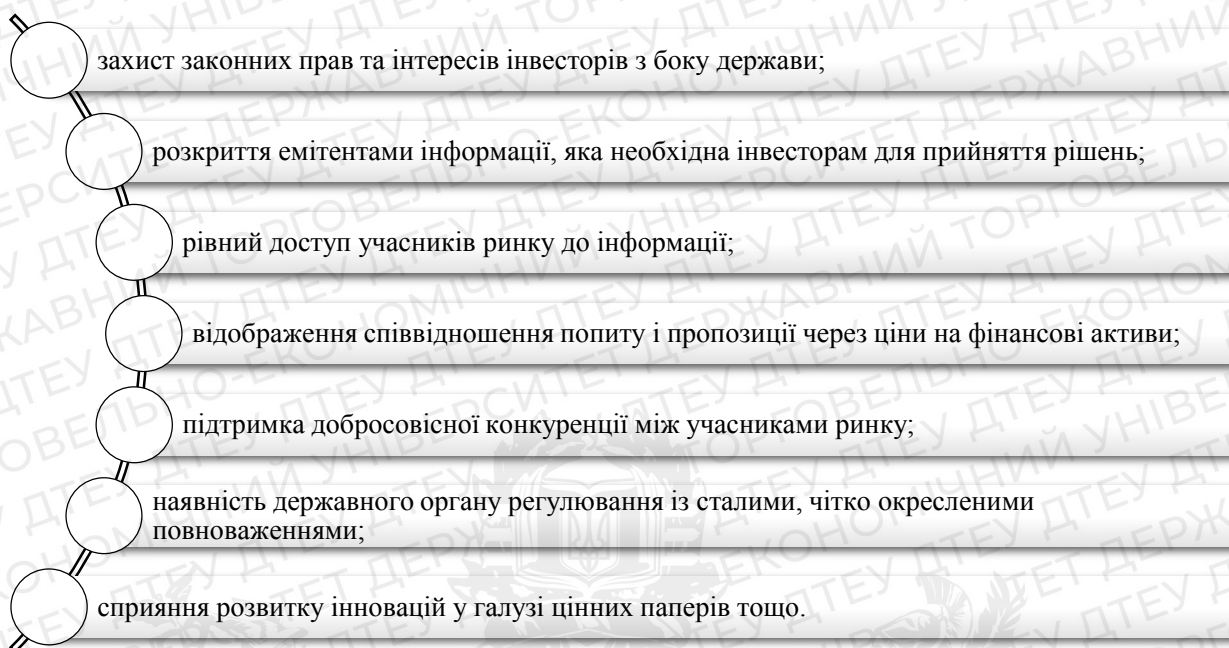

Рис. 1.1 Основні принципи регулювання валютного ринку

Джерело: розроблено на основі [16, с. 164]

Розглянемо форми регулювання валютного ринку – пряме (правове) й непряме (економічне) регулювання (Додаток А,Б).

Непряме (економічне) регулювання – ґрунтується на основі економічних важелів, направлених на формування різних умов зовнішнього середовища (встановлення цін, коливання попиту та пропозиції, формування конкурентного середовища).

«Пряме регулювання – це комплексна система процесів встановлення правил поведінки для учасників на валютному ринку, щоб забезпечити їх застосування й розв’язання суперечок в процесі діяльності, та притягнення до відповідальності тих, хто порушує ці правила (норми).

До системи правового регулювання входять два напрямки» [36, с.203] (Додаток А).

Основними суб’єктами валютного ринку – є держава, домогосподарства (населення), фінансові інститути, іноземні організації тощо.

На рис. 1.2 розглянемо фінансовий сектор суб'єктів регулювання на ринку фінансових послуг. Всіх учасників згрупуємо за певними характеристиками та охарактеризуємо, які організації входять до їх складу.

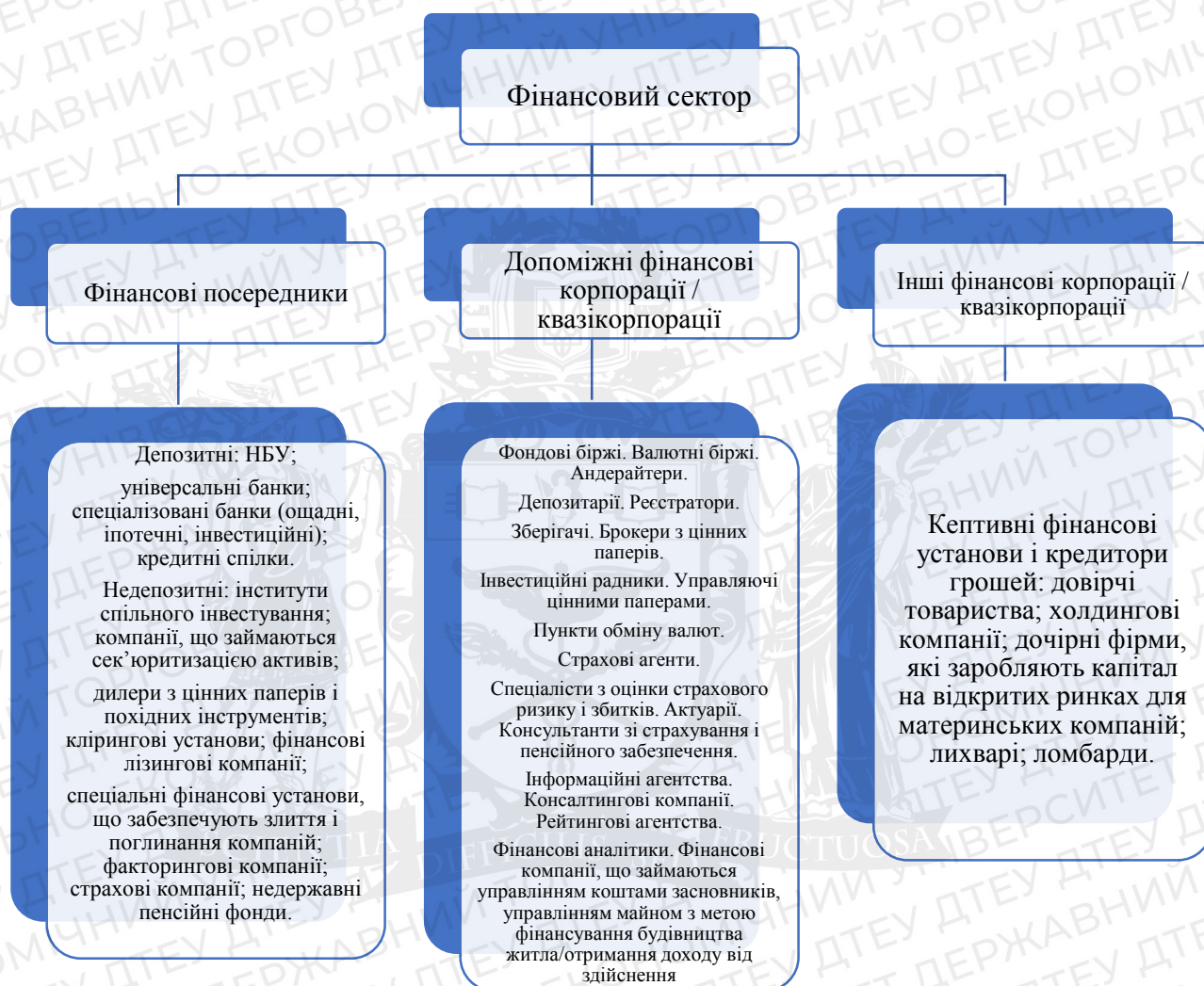

Рис. 1.2 Характеристика суб'єктів валютного сектору

Джерело: [37, с. 245]

На міжнародному рівні регулювання виконується міжнародними організаціями – напрямом підписання міжнародних угод (догорів), направлених на інтеграцію певних національних фінансових ринків, систематизація інтернаціоналізованих сегментів ринку.

Регулювання на внутрішньому рівні виконується недержавними інститутами-регуляторами (саморегульованими організаціями) направленими на певні види активної діяльності на валютному ринку.

Далі розглянемо це питання детальніше.

До структурних факторів, що впливають на обмінний курс можна віднести (див рис.1.3).

Рис.1.3 Фактори, що впливають формування валютного курсу

Джерело: побудовано автором на основі [9, с. 512]

Так як вказувалося раніше валютний курс є вагомою економічною категорією, адже він здійснює багатосторонній вплив на піднесення держави в цілому. Динаміка обмінного курсу виконує вплив на ціни імпорту та експорту, обсяги виробництва, інвестиційний клімат країни та на незліченно інших процесів.

Завзята діяльність банківських установ на валютному ринку характеризується реалізацією вагомої кількості різноманітних операцій. Буває маса класифікацій, але у головному операції диференціюють за терміном, ціллю, конфігурацією, об'ємом та засобом проведення.

Варто зазначити, що одна із вагомих складових інтернаціональних фінансів є обмін іноземної валюти. Міжнародні курси валют, процентні ставки і рівень інфляції як правило досить тісно взаємопов'язані. Зовнішньоекономічна діяльність комерційних банків пов'язана із виконанням

банківських операцій в гривні і валюті при експорті-імпорті товарів і послуг, їх реалізації на території України і за іноземну валюту, в угодах неторгового характеру та при проведенні господарських операцій нерезидентами всередині країни.

Таким чином види банківських операцій з іноземною валютою наведено на рис. 1.4.

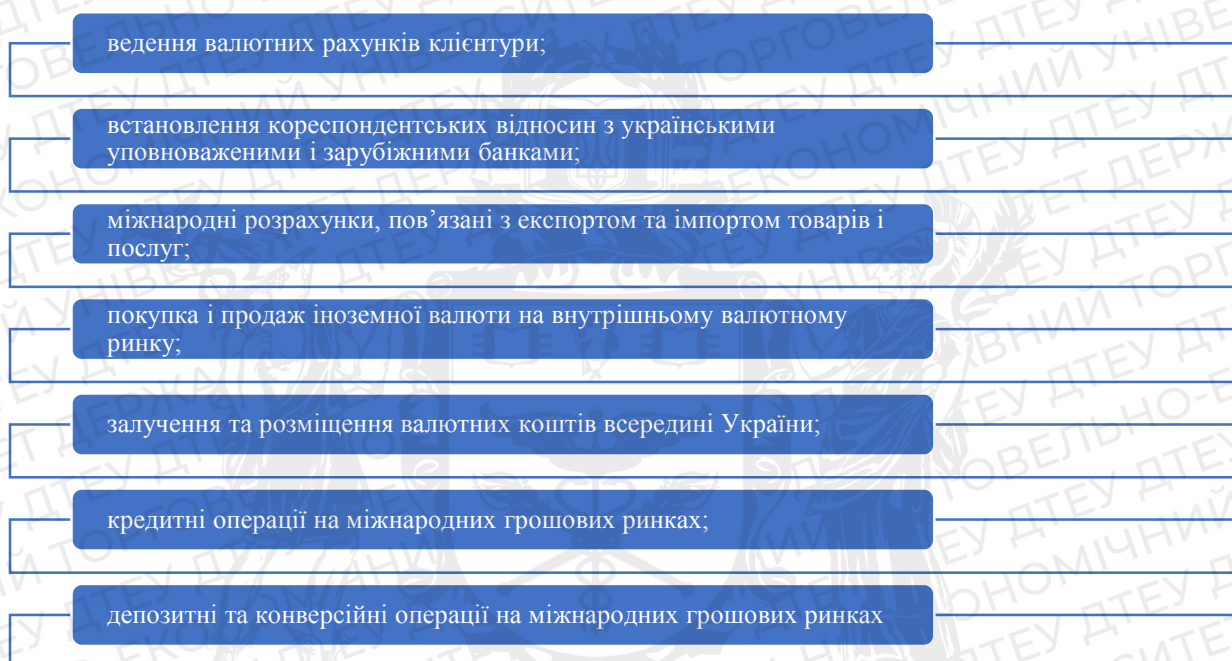

Рис. 1.4 Види банківських операцій з іноземною валютою

Джерело: побудовано автором на основі [9, с. 512]

Отже, комерційні банки можуть проводити ці операції тільки при наявності однієї або декількох ліцензій. Як правило усі комерційні банки, що одержали право виконання банківських операцій із іноземною валютою, основували власну діяльність у новій для себе області із купівлі та продажу готівкової іноземної валюти. В свою чергу це демонструвало про безсумнівну простоті виконання цього виду операцій.

1.2. Аналіз валютних операцій АТ «Таскомбанк»

Комерційні банки здійснюють визначальний обсяг валютних операцій. В банках відкривають рахунки інші учасники ринку та згодом виконують

через них необхідні для власних цілей конверсійні та депозитно-кредитні операції. В банках зосереджуються загальні потреби товарних та фондових ринків у обміні валют, а ще в залученні / розміщенні коштів.

Окрім задоволення заявок клієнтів, банки можуть проводити операції і самостійно за рахунок власних коштів.

У даний час АТ «Таскомбанк» належить до однієї з найбільших інвестиційно-фінансових груп, має диверсифікований бізнес за корпоративними та роздрібними клієнтами, забезпечує індивідуальний підхід до кожного клієнта та високий рівень лояльності. Політика залучення АТ «Таскомбанк» ресурсів роздрібних споживачів є ефективною, в той же час потребують більш поглибленого дослідження питання ефективності управління роздрібним сегментом бізнесу АТ «Таскомбанк».

Важливо зазначити, що при подібних стрибках курсів, даний показник демонструє те, що небезпека для комерційного банку являється вагомим та вимагає моніторингу зі сторони адміністративного складу установи.

Таблиця 1.1

**Динаміка частки валютних активів і пасивів в структурі балансу АТ
«Таскомбанк»**

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Валютні активи, грн.	29 932 598	79829257	94271102	86 578 467	80388323
Загальні активи, грн.	220 017 621	491715950	525 247 759	552 058 120	566 179 320
Валютні зобов'язання, грн	104 516 887	96378585	89393665	76695205	103054004
Загальні зобов'язання, грн	207 353 197	233 453 763	250 575 117	259 577 012	334 115 653
Частка валютних активів, %	13,6	16,2	17,9	15,7	14,2
Частка валютних зобов'язань, %	50,4	41,3	35,7	29,5	30,8

Джерело: [42, 43, 44, 45, 46]

Отже, доцільно розглянути досить детально склад валютних активів та пасивів, що відображено в табл. 1.2 та 1.3. Таким чином визначальний склад активів в іноземних валютах акумулюють саме кошти у інших банках та цінні папери (23596940 грн. та 29150330 грн. відповідно в 2021 р.), провідна роль яких прослідковується на протязі всього періоду. Також великий об'єм мають резерви в іноземних валютах (17813943 грн. в 2021 р.), однак їх обсяг на протязі періоду зменшився як і загальний обсяг резервів банку.

Кажучи про структуру пасивів в іноземних валютах виявляються величезні об'єми коштів клієнтів, що за останні два роки мали тенденцію до збільшення.

Таблиця 1.2

Валютні активи АТ «Таскомбанк» в 2018- 2021 рр., грн

Активи	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	4371517	1964787	4596977	4491692
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	49545	-	-
Кошти в інших банках	7880423	5066196	17725058	23596940
Кредити та заборгованість клієнтів	2805472	3807521	3818779	3874179
Цінні папери	11615613	26025482	10378998	29150330
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	2870	2717	2264	2976
Інші фінансові активи	628387	1001610	988231	1094606
Інші активи	6418514	813435	278217	363657
Чисті активи, усього	33722796	387312292	37788519	62574379
Усього резервів	(46106462)	(55539810)	(48789948)	(17813943)
ОВДП	11448227	25892790	10476220	28971532

Джерело: [42, 43, 44, 45, 46]

Отже, доцільно розглянути досить детально склад валютних активів та пасивів, що відображено в табл. 1.2 та 1.3. Таким чином визначальний склад активів в іноземних валютах акумулюють саме кошти у інших банках та

цінні папери (23596940 грн. та 29150330 грн. відповідно в 2021 р.), провідна роль яких прослідковується на протязі всього періоду. Також великий об'єм мають резерви в іноземних валютах (17813943 грн. в 2021 р.), однак їх обсяг на протязі періоду зменшився як і загальний обсяг резервів банку.

Таблиця 1.3

Структура валютних пасивів АТ «Таскомбанк» в 2018- 20 рр.

Зобов'язання	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Кошти банків	189479	74112	150680	254
Кошти клієнтів	93797476	86348824	73682927	92021549
Інші залучені кошти	337827	333266	285096	340323
Резерви за зобов'язаннями	141335	78421	52982	8168185
Інші фінансові зобов'язання	1594616	2065325	2140258	1781850
Інші зобов'язання	83957	262996	185890	507235
Субординований борг	22389	230721	197372	235607

Джерело: [42, 43, 44, 45 ,46]

В табл. 1.4 в представлено детально структуру коштів клієнтів, де бачимо, що в розрізі юридичних осіб половину обсягу складають кошти на вимогу (14933016 грн. з 24041306 грн. в 2021 р.), ця маса коштів може бути знята з поточних рахунків клієнтів при несприятливих коливаннях валютного курсу.

Таблиця 1.4

Структура та динаміка коштів клієнтів в іноземній валюті за 2017-2021 рр.

Кошти клієнтів, в тому числі:	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	13381067	14341035	14259905	24041306
у тому числі кошти на вимогу	4068296	5571226	6600069	14933016
у тому числі кошти фізичних осіб	80376657	71830380	59246733	67724600
у тому числі кошти на вимогу	11520174	13632444	15450125	24454036

Джерело: [42, 43, 44, 45 ,46]

Для фізичних осіб характерна радикально протилежна ситуація, коли загальний обсяг їх коштів знаходиться в строковій формі, а лише близько третьої частини – це кошти на вимогу (24454036 тис. грн з 67724600 тис. грн в 2021 р.).

Висновок до розділу 1

Як висновок, міжнародний валютнообмінний ринок (форекс) являє собою ринок міжбанківських угод. Максимальний вплив надають великі міжнародні банки, щоденний обсяг операцій яких досягає мільярдів доларів. Масштаб одного міжбанківського контракту із реальним постачанням валюти на другий робочий день (ринок спот) зазвичай становить близько 5 млн.

Таким чином визначальний склад активів в іноземних валютах акумулюють саме кошти у інших банках та цінні папери (23596940 грн. та 29150330 грн. відповідно в 2021 р.), провідна роль яких прослідковується на протязі всього періоду. Також великий об'єм мають резерви в іноземних валютах (17813943 грн. в 2021 р.), однак їх обсяг на протязі періоду зменшився як і загальний обсяг резервів банку.

Кажучи про структуру пасивів в іноземних валютах виявляються величезні об'єми коштів клієнтів, що за останні два роки мали тенденцію до збільшення.

РОЗДІЛ 2

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ТАСКОМБАНК» У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

2.1. Оцінка сприятливості середовища валютної політики АТ «Таскомбанк»

Норматив ризику загальної довгої та короткої відкритої валютної позиції для АТ «Таскомбанк» АТ «Таскомбанк» наведено у рис. 2.1.

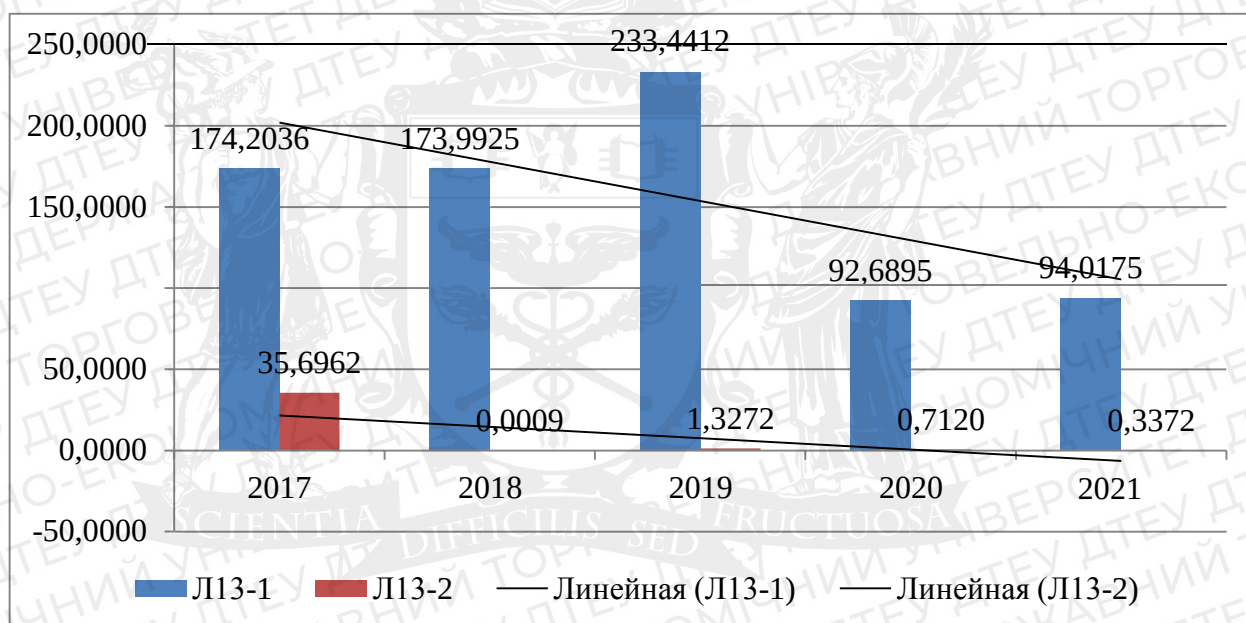

Рис. 2.1 Норматив ризику загальної довгої та короткої відкритої валютної позиції для АТ «Таскомбанк» за 2017-2021 роки

Джерело: [42, 43, 44, 45, 46]

У табл. 2.1 наведено деталізовану інформацію стосовно монетарних активів та зобов'язань, позабалансових операцій й безпосередньо і саму чисту ВВПБ.

Отже, відповідно до показників, що подані у табл. 2.1, вбачаємо, що коротка ВВПБ характерна для операцій з доларами США та євро, а довга для операцій у національній валюті. Виняткову увагу необхідно присвятити сумі зобов'язань у доларах США, адже вона безмежно переважає обсяги активів, що може довести до втрат банку у разі різкої зміни валютних курсів.

Додатковим фактором на який необхідно перевести увагу, це ступені впаду змін курсів ІВ на дохід/збиток банку та його капітал. Отже, в табл. 2.2 зображено наступні зміни порівняно з функціональної валюти на кінець звітних періодів з 2017 по 2021 роки, за умови, що всі інші характеристики є незмінними.

Таблиця 2.1

Складові відкритої валютної позиції АТ «Таскомбанк» за 2017-2021 рр.

млн., грн	2017 р.			
	Монетарні фінансові активи	Монетарні фінансові зобов'язання	Угоди своп, спот та форвард	Чиста позиція за балансовими та позабалансовими інст-ми
Українські гривні	143974	100714		43260
Долари США	16680	84899		-68219
Євро	6550	17933		-113830
Інші валюти	630	266		364
Всього	167834	203812		-35978
2018 р.				
Українські гривні	202149	130975		71174
Долари США	19824	78288	67	-58397
Євро	7063	17422	-67	-10426
Інші валюти	609	309		300
Всього	229645	226994		22651
2019 р.				
Українські гривні	222041	154331		67710
Долари США	21617	73065		-51488
Євро	16163	15594		569
Інші валюти	499	326		173
Всього	260320	243316		17004
2020 р.				
Українські гривні	249779	175689		74090
Долари США	23531	62336		-38805
Євро	13361	13507		-146
Інші валюти	249	281		-32
Всього	286920	251813		35107
2021 р.				
Українські гривні	293601	223334		70267
Долари США	40788	73219		-32431
Євро	20238	20303		-65
Інші валюти	470	616		-146
Всього	355097	317472		37625

Таким чином, на підставі даних вбачаємо, що переміни у валютній політиці банку впливають на фінансовий результат банку. Узявши до уваги

ще й структуру балансу у іноземних валют вловлюємо, що ступінь валютного ризику в нинішніх умовах доволі панівний. Це у свою чергу підтверджується як розрахунковим значенням довгої ВВПБ та масштабами залучених коштів та їх структурою.

Таблиця 2.2

**Вплив зміни валютних курсів на обсяги прибутку на АТ «Таскомбанк»
в 2017-2021 рр.**

Вплив на прибуток та капітал, (млн, грн)	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Зміцнення долара США на 20%	- 6587	- 11106	- 10642	- 8093	- 6954
Послаблення долара США на 5%	3294	2777	2661	2023	1738
Зміцнення євро на 10%	- 1138	-959	57	-15	-7
Послаблення євро на 5%	569	479	-28	7	3
Зміцнення інших валют на 5%	18	15	9	-2	-7
Послаблення інших валют на 5%	-18	-15	-9	2	7

Джерело: [42, 43, 44, 45, 46]

Отже, відслідковуємо наступну ситуацію - банк зважається на ризик не покрити власні зобов'язання за валютними коштами навіть у ситуації за не доволі величезних стрибках курсів, що винятково торкається долару США, адже саме у його еквіваленті як правило залучаються кошти. Можемо сказати що банку необхідно сильніше уваги присвятити саме оптимізації рівня валютного курсу та у свою чергу вдосконалити суцільне управління ризиками у своїй валютній політиці.

2.2.Пріоритети розвитку валютної політики АТ «Таскомбанк»

Реалізація банком валютної політики, як було виначено, безсумнівно є ризиковою діяльністю, саме за цих умов банк повинен звершувати заходи з метою мінімізації цього та інших ризиків, що слідує за ним.

Задля цього АТ «Таскомбанк» спроможний обрати два шляхи, що як правило не дочиста не відсторонитимуть можливість втрат, однак у

комбінації зуміють удосконалити їх рівень до отакого, що вкрай не відгукнеться на діяльності. Подібні заходи зображено на рисунку 2.2.

Рис. 2.2. Заходи з регулювання валютного ризику банку у його валютній політиці

Джерело: [47]

Головний крок до оптимізації ризику діяльності на валютному ринку, це просто його усунення, а саме відмовлення від здійснення недостовірних операцій у неблагоприємних ситуаціях. Приміром з стрибками курсу, або визначальних макроекономічних показників. Для цього банк прослідковує і доводить розрахунок в у розрізі зважених сценаріїв, в табл. 2.3 наведено дані АТ «Таскомбанк» на 31 грудня 2021 року.

Інакший шлях з метою скорочення ризику є введення заходів, котрі своїми діями будуть його нівелювати. Поміж оттаких виняткове місце забирає диверсифікація, адже подібний метод є безкінечно універсальним, а саме підходить усім устанвам та у свою чергу являється не дорогим, що в умовах вірогідності збитків є важливою умовою.

Таблиця 2.3

**Значення ключових макропоказників за трьома сценаріями станом на
2021 р.**

КЛЮЧОВІ МАКРОПОКАЗНИКИ	СЦЕНАРІЇ	ПРИСВОЄНІ ВАГИ, %	2021 р.	2022 р.
ОБМІННИЙ КУРС, ГРИВЕНЬ ЗА 1 ДОЛАР	Базовий	50	29	29
	Оптимістичний	10	28	28
	Песимістичний	40	39	41
ПОТОЧНИЙ РАХУНОК, МІЛЬЙОНІВ ДОЛАРІВ США	Базовий	50	-180	-650
	Оптимістичний	10	67	-492
	Песимістичний	40	-338	-808
ДИНАМІКА СЕРЕДНЬОМІСЯЧНОЇ ЗАРПЛАТИ, %	Базовий	50	3,40%	11,91%
	Оптимістичний	10	6,66%	14,19%
	Песимістичний	40	1,48%	9,95%
ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ(ВВП), %	Базовий	50	5	4
	Оптимістичний	10	6	5
	Песимістичний	40	-2	-3
БЕНЗИН А95, ГРИВЕНЬ ЗА 1 ЛІТР	Базовий	50	27	27
	Оптимістичний	10	25	25
	ПЕСИМІСТИЧНИЙ	40	33	34

Джерело: [47]

Доцільно диверсифікувати такий собі «валютний кошик» потрібно за валютами, втім переважна більшість клієнтів надає привілею національній валюті або доларам США, відповідно до показників у попередньому пункті. Вважаємо що для АТ «Таскомбанк» раціональною буде диверсифікація поміж видом клієнта, галуззю його економічної діяльності й різновидом його вкладу, чи термінами кредиту.

У регулюванні операцій за строками ще полягає один метод, такий собі «випередження та відставання», відповідно до нього установа маніпулює строком виконання операції, лише у випадку якщо це ймовірно за договором, при передбачуваних перемінах ВК.

Окрім того даний метод надасть можливість зачинити ВВПБ за конкретними ІВ, короткі при зростанні ВК, а довгі при зниженні [47].

Таблиця 2.4

Значення ключових макропоказників за трьома сценаріями станом на 2022 р.

Ключові макропоказники	Сценарії	Присвоєні ваги, %	2021	2022
Обмінний курс, гривень за 1 долар	Базовий	50	29	29
	Оптимістичний	10	28	28
	Песимістичний	40	39	41
Поточний рахунок, мільйонів доларів США	Базовий	50	-180	-650
	Оптимістичний	10	67	-492
	Песимістичний	40	-338	-808
Динаміка середньомісячної зарплати, %	Базовий	50	3,40%	11,91%
	Оптимістичний	10	6,66%	14,19%
	Песимістичний	40	1,48%	9,95%
Валовий внутрішній продукт (ВВП), %	Базовий	50	5	4
	Оптимістичний	10	6	5
	Песимістичний	40	-2	-3
Бензин А95, гривень за 1 літр	Базовий	50	27	27
	Оптимістичний	10	25	25
	Песимістичний	40	33	34

Джерело: [47]

Додатковим ефективним методом з метою оптимізації валютної політики АТ «Таскомбанк» є трансферне утворення цін на ресурси, що переміщуються або в межах установи, між центрами її відповідальності, або між пов'язаними установами. У межах даного методу здійснюється диференціація даних цін за валютами, що гарантує врівноваження за термінами та сумами активів й зобов'язань у будь-якій із валют.

Ця група методів, яка також в деякій мірі може бути використана АТ «Таскомбанк» для зменшення ризику валютних операцій, це превентивні методи, що стверені застерігати від'ємні впливи зовнішніх чинників або ж вменшувати результати їх впливу [48].

Окрім того, АТ «Таскомбанк» доцільно використовувати методи, що в деяких джерелах найменували буденними або ж зовнішніми, до яких відносять наступні (рис. 2.3).

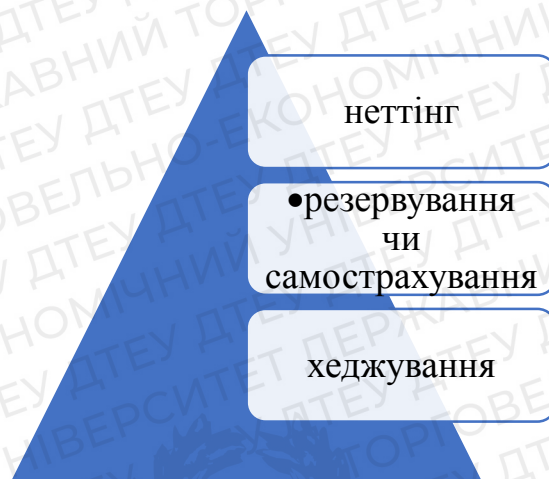

Рис. 2.3 Методи зменшення ризику валютних операцій у комерційному банку

Джерело: [47]

- неттінг – це метод покриття ризику у визначеній валюті напрямом створення позиції супротивній їй в однотипній або іншій валюті;
- хеджування значення якого поникає у реалізації валютообмінних операцій напередодні несприятливої зміни валютного курсу, відшкодування втрат від якої здійснюється за лік рівноцінних угод з валют, курс якої перемінюється у антитетичному маршруті. Задля цього застосовують валютні опціони, ф'ючерсні угоди, «валютний кошик» та арбітраж термінових нових позицій;
- резервування чи самострахування

Тому, у валютній політиці АТ «Таскомбанк» наведені вище методи є одними із здійснених способів з метою оптимізації валютного ризику, окрім нормативів відкритої валютної позиції банку, запроваджених НБУ. Теж є раціональним впровадження й внутрішніх, більше жорстких, обмежень для ревізування і регулювання рівня валютних ризиків й обмеження кількості валютних операцій, що можуть принести збиток.

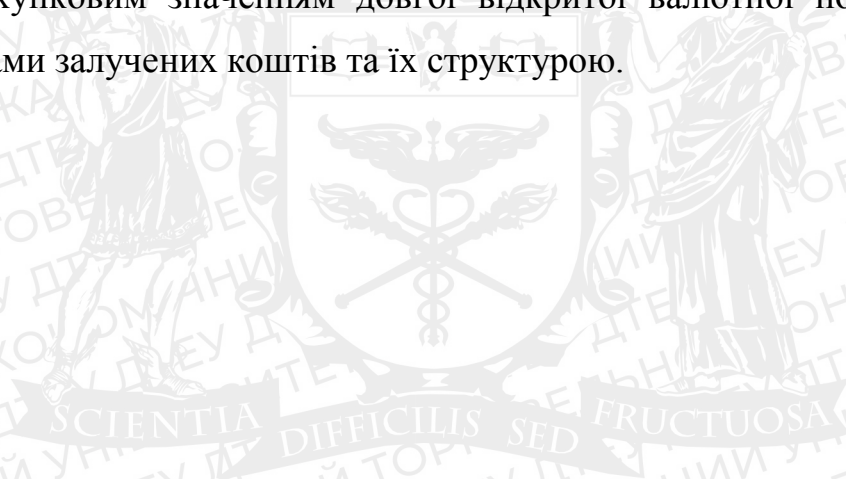
Висновки до розділу 2

Отже, відповідно до показників банку вбачаємо, що коротка відкрита валютна позиція банку характерна для операцій з доларами США та євро, а

довга для операцій у національній валюті. Виняткову увагу необхідно присвятити сумі зобов'язань у доларах США, адже вона безмежно переважає обсяги активів, що може довести до втрат банку у разі різкої зміни валютних курсів.

Додатковим фактором на який необхідно перевести увагу, це ступені впаду змін курсів іноземних валют на дохід/збиток банку та його капітал.

Таким чином, на підставі даних вбачаємо, що переміни у валютній політиці банку впливають на фінансовий результат банку. Узявши до уваги ще й структуру балансу у іноземних валют вловлюємо, що ступінь валютного ризику в нинішніх умовах доволі панівний. Це у свою чергу підтверджується як розрахунковим значенням довгої відкритої валютної позиції банку та масштабами залучених коштів та їх структурою.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Валютний ринок - це сукупність економічних та організаційних форм, що пов'язані з купівлею або продажем валют різних країн. До валютного ринку як системи входить підсистема валютного механізму і валютних відносин. Під першою маються на увазі правові норми й інститути, що репрезентують Ці норми на національному та міжнародному рівнях. До другої входять щоденні зв'язки, в які вступають фізичні та юридичні особи з метою здійснення міжнародних розрахунків, кредитних та інших грошових операцій, що спрямовані на придбання або продаж іноземної валюти.

Функціонування валютного ринку пов'язане з використанням деяких економічних категорій та понять.

Валютний курс - співвідношення між грошовими одиницями двох країн, яке використовується для обміну валют при здійсненні валютних та інших економічних операцій.

Валютний курс виконує низку важливих економічних функцій. З його допомогою долається національна обмеженість грошової одиниці певної країни. Локальна її цінність перетворюється в міжнародну. Відповідно до цього валютний курс виступає засобом інтернаціоналізації грошових відносин, утворення цілісної світової системи грошей.

На основі валютного курсу зіставляються цінові структури окремих країн, розвиток їхніх продуктивних сил, темпів економічного зростання, а також торговельного і платіжного балансів.

Зниження курсу національної грошової одиниці (девальвація) сприяє подорожчання імпорту й зростанню експорту, і навпаки - зростання курсу (ревальвація) призводить до здешевлення імпорту і падіння експорту. Валютний курс є структурною ланкою механізму реалізації міжнародної вартості товарів та послуг, адже через механізм валютних курсів відбувається

перерозподіл національного продукту між країнами, які здійснюють зовнішньоекономічні зв'язки.

Варто зазначити, що одна із вагомих складових інтернаціональних фінансів є обмін іноземної валюти. Міжнародні курси валют, процентні ставки і рівень інфляції як правило досить тісно взаємопов'язані. Зовнішньоекономічна діяльність комерційних банків пов'язана із виконанням банківських операцій в гривні і валюті при експорті – імпорті товарів і послуг, їх реалізації на території України і за іноземну валюту, в угодах неторгового характеру та при проведенні господарських операцій нерезидентами всередині країни.

Комерційні банки здійснюють визначальний обсяг валютних операцій. В банках відкривають рахунки інші учасники ринку та згодом виконують через них необхідні для власних цілей конверсійні та депозитно-кредитні операції. В банках зосереджуються загальні потреби товарних та фондових ринків у обміні валют, а ще в залученні / розміщенні коштів.

У даний час АТ «Таскомбанк» належить до однієї з найбільших інвестиційно-фінансових груп, має диверсифікований бізнес за корпоративними та роздрібними клієнтами, забезпечує індивідуальний підхід до кожного клієнта та високий рівень лояльності. Політика залучення АТ «Таскомбанк» ресурсів роздрібних споживачів є ефективною, в той же час потребують більш поглибленого дослідження питання ефективності управління роздрібним сегментом бізнесу АТ «Таскомбанк».

Кажучи про структуру пасивів в іноземних валютах виявляються величезні об'єми коштів клієнтів, що за останні два роки мали тенденцію до збільшення.

Таким чином, з метою розуміння у чому саме причина подібної ситуації, необхідно ретельно розглянути складові відкритої валютної позиції банку. Як вказано в звітності самого АТ «Таскомбанк», українські гривні, долари США та євро є провідними валютної політики.

Головний крок до оптимізації ризику діяльності на валютному ринку, це просто його усунення, а саме відмовлення від здійснення недостовірних операцій у неблагоприємних ситуаціях. Приміром з стрибками курсу, або визначальних макроекономічних показників.

Додатковим ефективним методом з метою оптимізації валютної політики АТ «Таскомбанк» є трансферне утворення цін на ресурси, що переміщаються або в межах установи, між центрами її відповідальності, або між пов'язаними установами. У межах даного методу здійснюється диференціація даних цін за валютами, що гарантує врівноваження за термінами та сумами активів й зобов'язань у будь-якій із валют.

Ця група методів, яка також в деякій мірі може бути використана АТ «Таскомбанк» для зменшення ризику валютних операцій, це превентивні методи, що стверені застерігати від'ємні впливи зовнішніх чинників або ж вменшувати результати їх впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про валюту і валютні операції: Закон України від 2018, № 30, ст.239 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
2. Пахомова І.Г. «Фінансовий ринок» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: конспект лекцій з дисципліни. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019, 123с.
3. Дзюблюк О. В., Владимир О. М. Банки у системі організації валютних відносин: монографія. Тернопіль: ТЗОВ: «Терно-граф», 2014, 296 с.
4. Бойко Д. І., Коковіхіна О. О. Банківські операції: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2017, 118 с.
5. Дзюблюк О.В., Пруський О.С. Організаційно-економічний механізм функціонування комерційних банків на валютному ринку. Тернопіль: ТНЕУ, 2008, 296с.
6. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 N 361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text> (дата звернення: 15.05.2021)
7. Свешнікова К. Категорії та види валютних ризиків комерційних банків. *Банківська система та монетарна політика*. 2015. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18507/1/Свешнікова%20К..pdf>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>
9. Боришкевич О.В. Чинне валютне законодавство України та нормативноправові акти валютного регулювання і контролю. Наукові праці НДФІ. 2018., №2, С. 28 – 32.
10. Веріга Г.В. Критичний огляд категорій валютного ринку та аналіз

підходів до його регулювання: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2015, №1, С.34 – 55.

11. Роуз Питер С. Банковский менеджмент: пер. с англ. М.: “Дело Лтд”, 2008, 433 с.

12. Дячек В.В. Аналіз ефективності методів валютного регулювання у сучасних умовах міжнародної економічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017, №24, С.22 – 25.

13. Кузнецов А. М., Деркач Ю. Б. Характеристика методів регулювання валютних ризиків банків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017.

URL:http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/2/18.pdf

14. Коляда Т.А. Вплив валютної політики на економічний розвиток України. *Modern Economics*. 2019, №14, С.97 – 101.

15. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку. Суми: Університетська книга, 2007, 314 с.

16. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>.

17. Єпіфанов А. О., Васильєва Т. А., Козьменко С. М. Управління ризиками банків. *Управління ринковими ризиками та ризиками системних характеристик*. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012, 299 с.

18. Кузнецов А. М., Деркач Ю. Б. Характеристика методів регулювання валютних ризиків банків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/2/18.pdf.

19. Ковальова О. М. Пріоритети реформування професійної діяльності на фондовому ринку. *Бізнес-Інформ*. 2018. № 7. С. 211-215. 7. Кравчук І. С. Розвиток ринку банківських облігацій в Україні. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 4. С. 366-371.

20. Постанова Правління Національного банку України «Методичні

вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р.

№ 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>

21. Бутук О. І. Валютно-фінансові відносини: навч. посіб. К.: Знання, 2006, 349 с.

22. Щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: методичні рекомендації, схвалені постановою Правління НБУ від 02 серпня 2004 № 361.

URL::<http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1045.5945.1&nobreak=1>.

23. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489500-01>.

24. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України, затверджені постановою Правління НБУ № 460 від 06.08.09 р. URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

25. Архів готівкового курсу. *finance.ua* URL: <https://charts.finance.ua/ua/currency/cash/-/0/eur>.

26. Фінансова звітність АТ «Таскомбанк». *Офіційний сайт*.

27. Дані наглядової статистики. *Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>.

28. Банківські ризики: теорія та практика управління. Київ : КНЕУ, 2008.456 с.

29. Сало І. В., Ребрик М. А. Управління валютним ризиком банку на основі застосування трансфертного ціноутворення. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Суми: 2009. с. 324–330.

30. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

31. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

32. Річний звіт НКЦПФР за 2020 рік. URL:

<https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12530000>

33. Чмутова І. М., Пересунько О. В. Комплексний підхід до аналізу операцій банку з цінними паперами. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. № 28. С. 219–228.

ДОДАТКИ

Додаток А Таблиця А.1

Підходи щодо визначення поняття «валютні операції»

№	Джерело	Визначення
11	Закон України «Про валюту і валютні операції» [1]	а) операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта; б) торгівля валютними цінностями; в) транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей;
2	Карманов Є. В. [2]	урегульовані національним законодавством та міжнародними угодами операції з валютою
3	Пискулов Д. Ю. [3]	контракти агентів валютного ринку щодо купівлі-продажу, розрахунків і надання у позику конкретних умов із виконанням у визначену дату
4	М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пудовкіна [4]	операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, зокрема: - ввіз, переказ та пересилання на територію певної країни; - вивіз, переказ та пересилання за її межі валютних цінностей; - отримання та надання кредитів у валюті; - залучення інвестицій; - валютні спекуляції.
5	Хамаганова Л. Д. [5]	юридичні дії суб'єктів приватного та публічного права, пов'язані і не пов'язані із укладенням угод, які призводять до зміни суб'єкта прав на валютні цінності, або до транскордонного переміщення валютних цінностей

Продовження додатку А
Таблиця А.2

Класифікація операцій банків в іноземній валюті

Ознака 1	Вид операції 2
За економічним змістом і терміном проведення	поточні (перекази іноземної валюти, отримання і надання фінансових кредитів на термін не більше 180 днів (переказ відсотків, дивідендів та інших доходів за вкладами, інвестиціями тощо), у тому числі поточні торговельні, поточні неторговельні та валютно-обмінні операції з іноземною валютою і дорожніми та іменними чеками (валютно-обмінні операції) пов'язані з рухом капіталу (прямі інвестиції, портфельні інвестиції, придбання цінних паперів, надання й отримання фінансових кредитів на термін понад 180 днів.)
За терміном здійснення платежу з купівлі - продажу валюти	касові (або операції з негайною поставкою, можуть передбачати поставку валюти в той же день, наступного робочого дня, проте найчастіше — другого робочого дня) строкові (сторони домовляються про постачання обумовленої суми іноземної валюти у визначений угодою термін після її укладення за фіксованим курсом)
За механізмом здійснення операцій	операції «тод» або «том» операції «спот» форвардні строкові операції ф'ючерсні операції опціонні операції
За цільовим призначенням	з метою одержання валюти для здійснення платежів за міжнародними розрахунками з метою страхування від валютних ризиків (операції хеджування) з метою одержання прибутку або спекулятивні операції
За формою здійснення	безготівкові готівкові
За масштабами операцій	оптові (здійснюються між банками) роздрібні (здійснюються між банками та їхніми клієнтами)

Продовження додатку А
Таблиця А.3

Види операцій банків в іноземній валюті

Вид 1	Характеристика 2
депозитні	(від 1 дня до 1 року, передбачають розміщення тимчасово вільних коштів в ІВ під відсоток задля отримання прибутку
конверсійні	обмін певного обсягу національної валюти країни «А» на валюту країни «Б», між агентами ВР за встановленим курсом на конкретну дату
арбітражні	передбачають отримання прибутку через різницю валютних курсів або відсоткових ставок
спот	поточні конверсійні операції, з поставкою валют на 2-й робочий день з дня укладання угоди
форвардні	обмін валюти за узгодженим курсом
ф'ючерсні	термінові, передбачають торгівлю стандартними контрактами, в яких регламентовані сума, метод розрахунку і термін
опціонні	передбачають право купити чи: продати валюту в майбутньому за курсом зафіксованим на час укладання угоди, але з незафіксованою датою поставки валюти протягом визначеного періоду
своп	поєднують купівлю-продаж на умовах термінової поставки з одночасною контругодою на визначений термін з тими ж валютами

Додаток Б
Таблиця Б.1

Підходи щодо визначення поняття «валютний ризик»

№	Джерело	Визначення
1	Постанова Правління НБУ N 361 [11]	наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют та цін на банківські метали
2	ПСБО 13 [13]	імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу.
3	Боришкевич О.В. [14]	коливання курсів (валютних курсів) породжують ризик при експортно-імпортних операціях.
4	Веріга Г.В. [15]	це ризик втрат у зв'язку з несприятливою зміною вартості іноземної валюти щодо валюти держави, де розміщений банк
5	Кириченко О. А. [16]	небезпека валютних (курсових) збитків, які пов'язані із зміною курсу іноземної валюти стосовно національної валюти
6	Роуз Питер С. [17]	ймовірність того, що зміна курсів іноземних валют (долара, фунта стерлінгів, франка, ієни тощо) спричинить збитки внаслідок зміни ринкової вартості активів і пасивів.
7	Ющенко В.А., Міщенко В.І. [18]	результатом незбалансованості активів та пасивів за кожною із валют за термінами та сумами, а головною причиною появи валютного ризику є короткотривалі довгострокові коливання обмінних курсів, які залежать від попиту та пропозиції валюти на національному валютному ринку та міжнародному
8	Дячек В.В. [19]	імовірність того, що зміна курсів іноземних валют призведе до збитків унаслідок зміни ринкової вартості активів та пасивів банку
9	Кузнецов А. М., Деркач Ю. Б. [20]	можливість грошових утрат через волатильність валютних курсів, тобто узагальнено і незалежно від сфери діяльності суб'єктів валютного ринку, в якій виникає валютний ризик
10	Коляда Т.А. [21].	передусім імовірність того, що зміна курсів іноземних валют призведе до збитків унаслідок зміни ринкової вартості активів та пасивів банку
11	Murphy D. [22]	позиція, яка деномінована у валюті, яка не є валютою обліку держателя даної позиції
12	Eiteman, D. K. [23]	потенціал змін у доходності, чистих грошових потоків і ринкової вартості фірми у результаті змін обмінних курсів
13	Сало І. В. [24]	імовірність для банку грошових збитків або зменшення вартості капіталу внаслідок несприятливих змін валютних курсів у період від придбання до продажу позицій у валюті.
14	Савицкий С. [25]	потенційні збитки, які можуть виникнути внаслідок несприятливої зміни курсів іноземних валют по відношенню до національної валюти протягом певного періоду часу
15	Коцин О. Е. [26]	ризик, пов'язаний з можливістю отримання як збитку, так і прибутку, внаслідок коливання курсу валют як у несприятливу сторону, так і в сприятливу.

Продовження додатку Б

Таблиця Б.2

Детальна класифікація валютного ризику банку

№	Ознака	Вид
1	За видами валютних операцій:	- операційний (виникає при умові проведення операцій в іноземній валюті з метою задоволення власних потреб як суб'єкта підприємницької діяльності); - комерційний (виникає за операціями банківської установи в іноземній валюті з обслуговування клієнтів); - торговий (виникає в результаті здійснення спекулятивних операцій на грошових ринках з іноземними валютами і високоліквідними фінансовими інструментами, які номіновані в іноземних валютах, з метою отримання доходу за рахунок короткострокових змін валютних курсів).
2	За характером наслідків:	- економічний (виникає за операціями банківської установи в іноземній валюті з обслуговування клієнтів); - бухгалтерський (виникає в результаті здійснення спекулятивних операцій на грошових ринках з іноземними валютами і високоліквідними фінансовими інструментами, які номіновані в іноземних валютах, з метою отримання доходу за рахунок короткострокових змін валютних курсів).
3	За періодом виникнення	- наявний; - потенційний.
4	За рівнем агрегування:	- індивідуальний валютний ризик банку; - портфельний валютний ризик банку
5	За часовим горизонтом впливу:	- стратегічний (в довгостроковій перспективі банки орієнтуються на обслуговування відібраних груп клієнтів за рахунок надання існуючих або розробки нових банківських продуктів, які надаються в іноземній валюті); - тактичний (виникає в результаті впливу середньострокових змін валютних курсів на тактичні валютні позиції, які сформовані банківською установою в результаті проведення власних або клієнтських операцій в іноземній валюті терміном до 1 року); - оперативний (виникає в результаті впливу короткострокових змін валютних курсів на торгові валютні позиції банківської установи).
6	За способом реалізації:	- транзакційний; - трансляційний; - ризик переоцінки.
7	За масштабами наслідків:	- прийнятний (має незначний вплив на показники діяльності банку і не потребує регулювання); - допустимий (має помірний вплив на показники діяльності банку, проте потребує регулювання з метою зниження до прийнятного рівня ризику); - критичний (призводить до втрати капіталу банку і який у разі відсутності підтримки (з боку власників, центрального банку) спричиняє припинення його діяльності); - катастрофічний (веде до банкрутства банку).
8	За формами:	- прямий валютний ризик банку (впливає на надходження і капітал банку); - непрямий валютний ризик банку (позначається на грошових потоках клієнтів і контрагентів, а вже потім транспонується на грошові потоки банківської установи).